
BJÖRN GUSTAFSSON
TORUN LARSSON

Invandrare och offentliga sektorns budgetrestriktion – En redovisningsövning*

Flertalet nyanlända invandrare är redan utbildade och har förmåga att förvärvsarbeta under många år. Därför kan de genom den offentliga sektorns budget berika ursprungsbefolkningen. Men eftersom invandrarnas situation på arbetsmarknaden i Sverige har försämrats gäller numera motsatsen. Beräkningar utifrån mikrodata visar på starka samband mellan hur länge en person varit här och verkan på den offentliga sektorns budgetrestriktion. Stora skillnader i budgetpåverkan finns även mellan invandrare från olika länder.

Numera är en stor del av Sveriges befolkning född utomlands. Invandrarnas motiv har självklart varit att få det bättre i olika avseenden och ofta men inte alltid har också förhoppningarna realiserats. Den omfattande invandringen har emellertid inte endast haft konsekvenser för invandrarnas situation utan även påverkat såväl de länder som de lämnat som invandringslandet Sverige. I denna artikel kommer vi att koncentrera uppmärksamheten till en liten, men viktig, del av den totala problematiken: Vilka konsekvenser har invandringen haft för den offentliga sektorns finanser?

BJÖRN GUSTAFSSON är docent i nationalekonomi, biträdande professor i socialt arbete vid Göteborgs universitet och innehar tjänst som forskare i Socialpolitik vid Socialvetenskapliga Forskningsrådet. TORUN LARSSON är doktorand i nationalekonomi vid Göteborgs universitet.

Anslagen för invandringspolitik i den svenska statsbudgeten uppgick 1994/95 till 11 miljarder kronor. De största delarna avser ersättning till kommunerna för åtgärder för flyktingar (7,3 miljarder kronor) och förläggingskostnader (2,0 miljarder). Men genom att invandrarna betalar skatter, mottar transfereringar och utnyttjar offentlig konsumtion påverkar invandrarna den offentliga sektorns budgetrestriktion på många andra sätt. Därför är det intressant att redovisa den sammanlagda verkan av invandrabefolkningen på den offentliga budgetrestriktionen. Sådan påverkan har undersökts i ett antal utländska studier (t ex Simon [1984], Blau [1984], Muller och Espenshade [1985], Straubhar och Weber [1994], Simon [1994]) och i en serie av svenska studier (Wadensjö [1972], Ekberg [1983], Gustafsson [1990], Ekberg & Andersson

* Artikelns byggs på forskning som bedrivs med ekonomiskt stöd från Socialvetenskapliga Forskningsrådet (SFR). Vi tackar Eva Franzén och Katarina Katz för synpunkter på en tidigare version.

[1995], samt Storesletten [1996A], se även SOU 1996:55).

Här kommer frågan att belysas för svenskt 80-tal och några år in på 90-talet. Tyngdpunkten i vår analys ligger på att undersöka hur verkan på budgetrestriktionen varierar inom invandrarbefolkningen. Resultaten visar att effekterna är kraftigt beroende av hur länge personen varit i Sverige, men också av varifrån personen härstammar.

Utgångspunkter

Att söka redovisa hur invandrarbefolkningen påverkar den offentliga sektorns budgetrestriktion är förknippat med såväl begreppsliga svårigheter som dataproblem (för utförligare diskussion se Borjas [1994] eller Vogel [1996]).

En fråga är över vilken tidshorisont beräkningarna skall göras. Tidshorisonten för de allra flesta offentliga budgetar är ett år, och detta är ett viktigt skäl till varför redovisningar av invandrare och den offentliga budgetrestriktionen som regel har denna tidshorisont. Men längre tidshorisont är även av intresse, och nedan skall vi återkomma till detta när framåtblickande bedömningar diskuteras.

Med "invandrare" menas i våra beräkningar personer som har fötts utomlands, oberoende av ålder och om personen blivit svensk medborgare eller inte. Personerna observeras från och med att de folkbokförts, asylsökande på förläggningar ingår alltså inte. Vi arbetar med stora stickprov dragna för år 1978. Det handlar om en procent av personer födda i Sverige och tio procent av utrikes födda personer. Stickprovet har kompletterats med tioprocentiga stickprov av personer som invandrar vart följande år. Tillgänglig information avser urvalspersonens födelseår, födelseland, senaste invandringsår samt ett antal uppgifter om förvärvsinkomster, mottagna transfereringar och betalda inkomstskatter.

Utgångspunkt för övningar i att se hur invandrare påverkar den offentliga sek-

torns budgetrestriktion är att totalstorleken av olika budgetposter är känd, men att dessa skall fördelas på infödda respektive invandrade personer. För en diskussion av hur vi gått till väga är det ändamålsenligt skilja mellan olika typer av budgetposter.

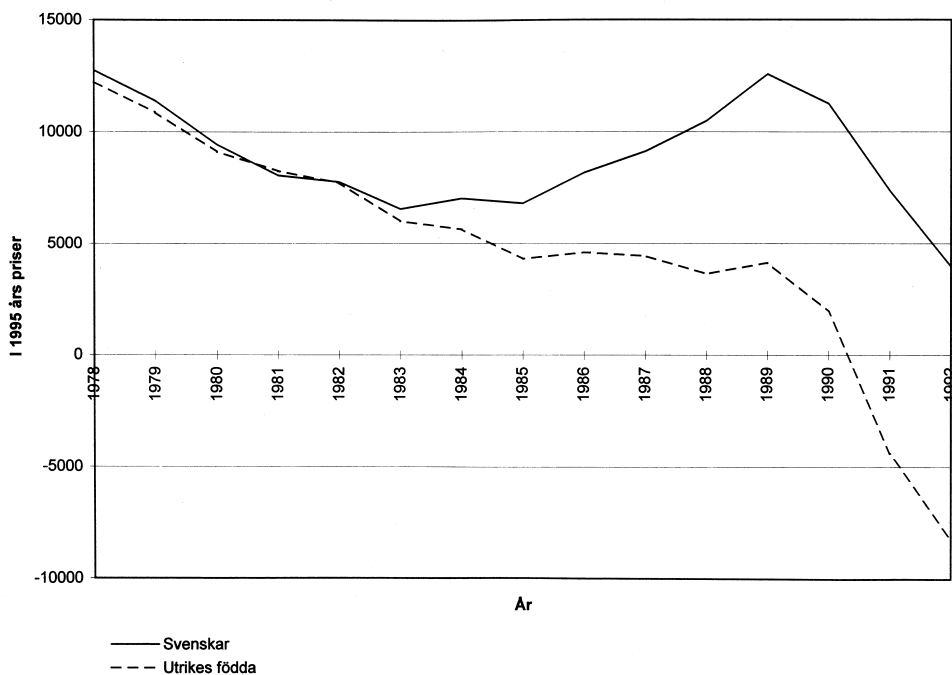
Begreppsligt okomplicerade att hänföra till invandrare respektive ursprungsbefolkningen är betalningsströmmar mellan offentlig sektor och hushållen i form av *inkomstskatter och transfereringar* såsom pensioner, arbetslöshetsunderstöd m m. I Sverige registreras de allra flesta sådana betalningsströmmar, vilket ur internationellt synvinkel är tämligen unikt. Alltså är det förhållandevis okomplicerat att redovisa hur inkomstskatter och transfereringar fördelar sig på infödda och invandrare. Låt oss först för åren 1978 till 1992 se hur saldot mellan dessa transaktioner utvecklats för en genomsnittlig invandrare respektive infödd person hållande i minnet att dessa beräkningar avser en mindre del av den offentliga sektorns budgetposter.

I *Figur 1* finns under periodens början ingen skillnad mellan kurvorna för invandrare och infödda, men efter 1983 är saldot för invandrare mindre fördelaktigt (ur den offentliga budgetens perspektiv) än det för infödda. Båda kurvorna faller kraftigt vid slutet av observationsperioden, då allt större delar av grupperna är utan sysselsättning. Medan en genomsnittlig svenskfödd person betalade 4 000 kronor mer som inkomstskatt än vad denne mottog som transfereringar år 1992 var saldot samma år negativt och 8 000 kronor för en genomsnittlig invandrare. Huvudskälen till den ogynnsamma utvecklingen av saldot för invandrare måste sökas i att invandrarnas situation på den svenska arbetsmarknaden försämrades kraftigt under perioden. (Se tex Ekberg & Gustafsson [1995])

Mer utförlig kalkyl

Medan ovanstående beräkningar är förhållandevis exakta och ganska enkla att utföra

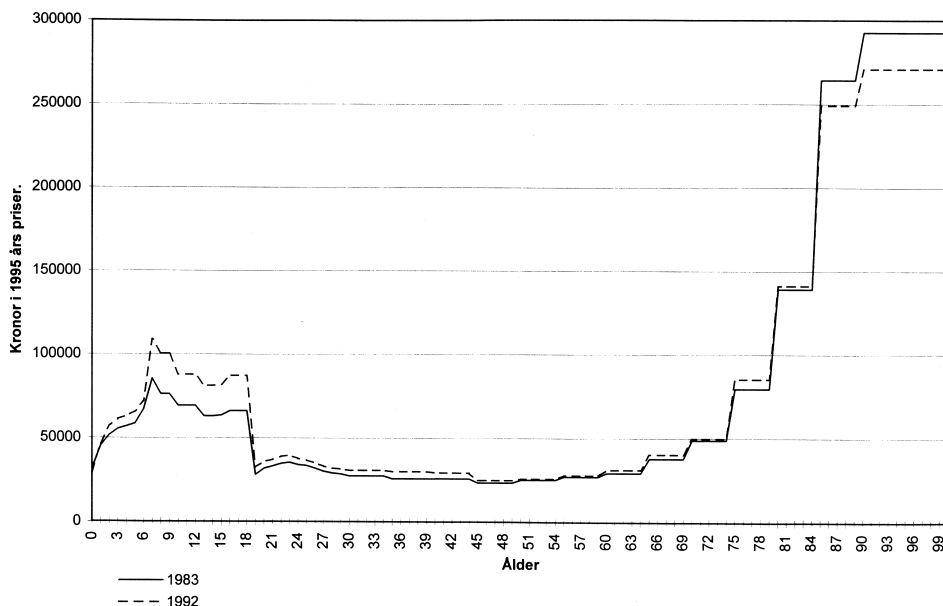
Figur 1 Saldo mellan inkomstskatter och mottagna transfereringar för genomsnittlig invandrad person och svenskfödd person 1978–1992. 1995 års priser.

blir det svårare om andra poster på den offentliga sektorns budget skall beaktas. Med nödvändighet blir beräkningarna mer överslagsmässiga. Vi breddar beräkningarna med *arbetsgivaravgifter*, *socialförsäkringsavgifter* och *varuskatter*, vilka vid sidan om inkomstskatten är de viktigaste inkomstkällorna för den offentliga budgeten. Begreppsligt är detta något komplicerat eftersom något måste antas om vem som bär bördan av dessa betalningsströmmar. Därtill kommer att information på hushållsnivå om sådana betalningar ofta inte är tillgänglig. I vår redovisningsövning tillskrivs därför invandrare och infödda belopp som baseras på storleken av personernas arbetsinkomster (när det gäller socialförsäkringsavgifter och arbetsgivaravgifter) och disponibla inkomster samt den genomsnittliga konsumtionskvoten (när det gäller varuskatter).

Vi tar i beräkningarna även med *utgifter för offentlig konsumtion* även om det är långtifrån självklart hur detta skall göras. Ett begreppsligt problem är att vissa offentliga tjänster till stor grad har karaktär av kollektiv vara och att stordriftsfördelar kan förekomma vid tillhandahållande av andra. Därför kan vid en marginellt ökad invandring den verkliga resursåtgången vara mindre än om sådan hänsyn inte tas. Härtill kommer dataproblem. Till skillnad från inkomstskatter och transfereringar finns inget register som dokumenterar hur mycket olika personer brukar av olika offentliga tjänster. Men från olika underlag framgår dock att det finns en tydlig åldersprofil för många offentliga tjänster: Barnomsorgens primära brukare är ju små barn, den obligatoriska skolans barn och ungdomar, äldreomsorgens äldre personer etc. Därför är det meningsfullt att fördela ut-

Figur 2 Offentlig konsumtion efter ålder 1983 och 1992. Beloppen är angivna i 1995 års priser.

gifter för olika delar av offentlig konsumtion efter personens ålder.

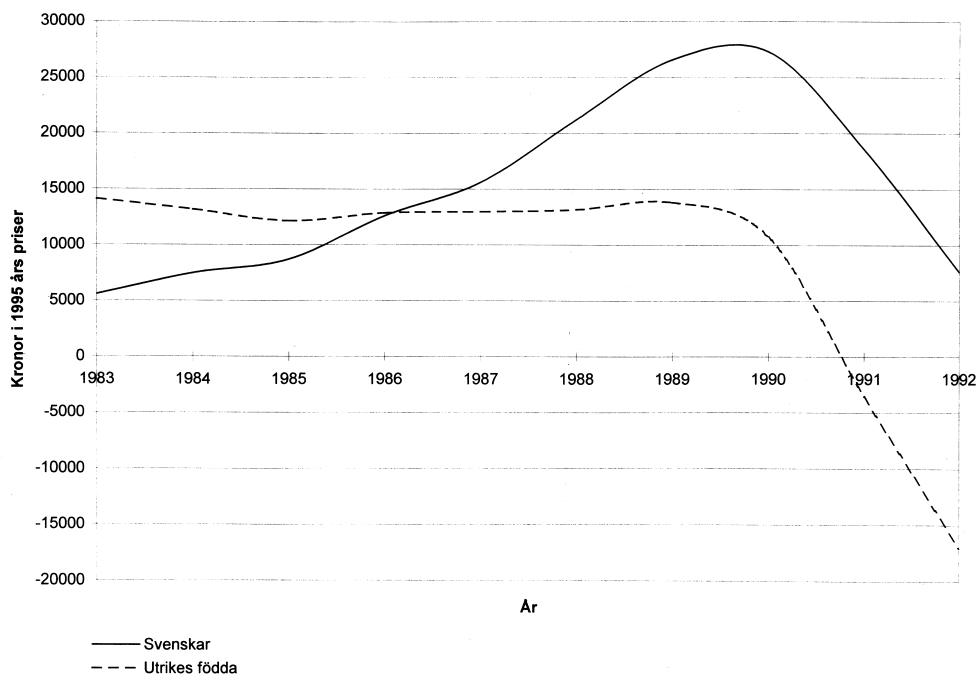
I våra beräkningar har vi för varje måttår tillskrivit en urvalsperson belopp för offentlig konsumtion som är beroende av dennes ålder och som tillåts variera med måttåret. Begränsningar med förfarandet är att ingen hänsyn tas till om invandrare är över- eller underrepresenterade bland en åldersgrupps brukare och att vi inte beaktat den variation som kan finnas beroende på var i landet man bor. Två tredjedelar av den totala offentliga konsumtionen har kunnat fördelas efter personens ålder. Därvid har vi utnyttjat 15 olika fördelningsnycklar vilka tagits fram från ett stort antal källor (Larsson [1995]). Resten av den offentliga konsumtionen har vi fördelat jämnt över befolkningen.

I Figur 2 visas de utnyttjade beloppen för offentlig konsumtion efter ålder för åren 1983 och 1992. Beloppen ökar med åldern från första levnadsåret för att nå ett lokalt maximum vid skolstarten. Ök-

ningen sammanhänger främst med att allt fler av en årskull har offentlig barnomsorg och att alla börjar skolan. Det lokala extremvärdet vid sju års ålder kan föras tillbaka på att många förstaklassare även har skolbarnomsorg. På motsvarande sätt har den markanta nedgången vid 19 års ålder bakgrund i att stora delar av en ålderskull lämnar utbildningssystemet. Från och med ca 65 års ålder ökar de tillskrivna kostnaderna för offentlig konsumtion främst på grund av ökande belopp för sjukvård samt för äldre- och handikappomsorg. Ökningarna är dramatiskt stora när man kommer till de allra högsta åldrarna. Ur figuren framgår även att åldersprofilen har varit ganska stabil under de år vi studerar. De största förändringarna finns för de yngsta åldrarna och kan för de allra yngsta hänföras till barnomsorgens utbyggnad.

Nu är vi i stånd att visa utvecklingen av ett saldo som täcker in stora delar av inkomsterna och utgifterna för den offentliga sektorns budget. För år 1992 är det

Figur 3 Verkan på den offentliga sektorns budget av genomsnittlig infödd person och genomsnittlig invandrare 1983 – 1992. Beloppen är angivna i 1995 års priser.

frågan om att våra beräkningar tar med 84 procent av inkomsterna och 72 procent av utgifterna såsom dessa redovisas i Rikskontrollstyrelsens rapport [1993]. Viktiga poster utanför beräkningarna är räntor och investeringar.

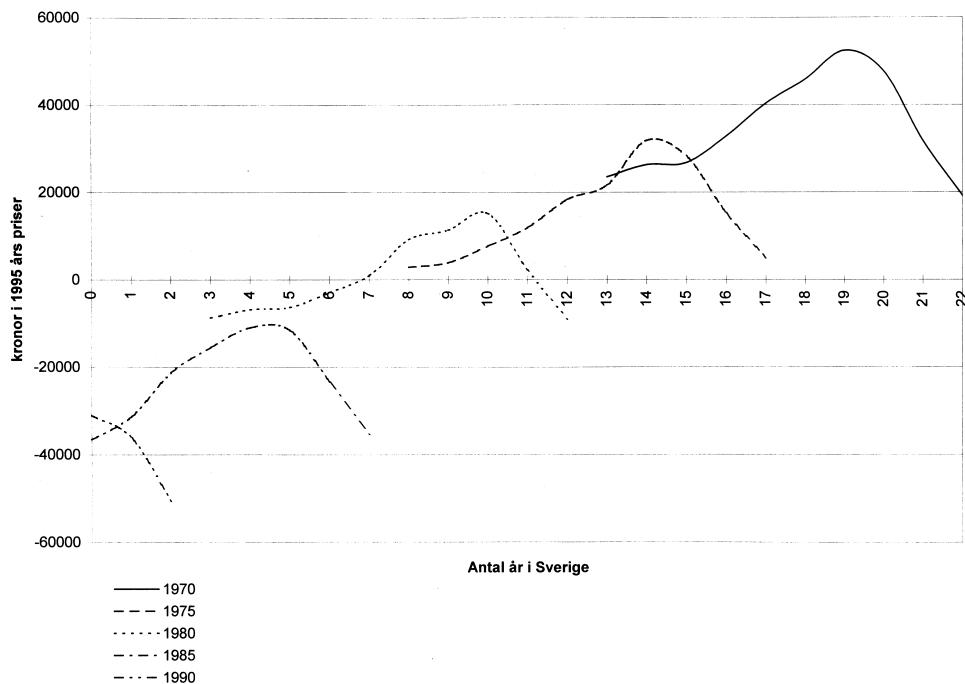
Enligt *Figur 3* gav under 80-talets mitt en genomsnittlig invandrare faktiskt ett större tillskott till de offentliga budgetarna än vad en infödd gjorde.¹ Bakom detta ligger främst att färre invandrare än infödda har en hög ålder, och därmed tillskrivits höga belopp för offentlig konsumtion. Men huvudintrycket av *Figur 3* är detsamma som för *Figur 1*: Det har skett en försämring av hur invandrare påverkar den offentliga sektorns budgetrestriktion. Vid periodens slut är påverkan av en genomsnittlig invandrare avsevärt mindre fördelaktig för den offentliga sektorn än påverkan av en genomsnittlig infödd person.

Vistelsetidens betydelse

Invandrarna är ingen homogen grupp och det finns all anledning förmoda att räkenskaper om hur den offentliga sektorns budgetrestriktion påverkas blir helt olika beroende på vilka invandrare dessa gäller. Påverkan är naturligtvis helt olika om räkenskaperna gäller personer vilka anländer i början av sin yrkeskarriär och som lätt kan få ett arbete i det nya landet än om

¹ I beräkningarna har vi uteslutit personer 100 år och äldre. Beräkningarna börjar år 1983 eftersom från och med detta år är det möjligt inkludera icke skattepliktiga transfereringar till hushållen (bostadsbidrag, barnbidrag och socialbidrag) vilka inte ingår i *Figur 1*. Denna definitionskillnad är dock av underordnad betydelse för att *Figur 1* och *Figur 3* visar olika resultat.

Figur 4 Påverkan på den offentliga sektorns budgetrestriktion för genomsnittlig person invandrad 1970, 1975, 1980, 1985 och 1990 efter antal år i Sverige. Observationsperiod 1983 – 1992, belopp i 1995 års priser.

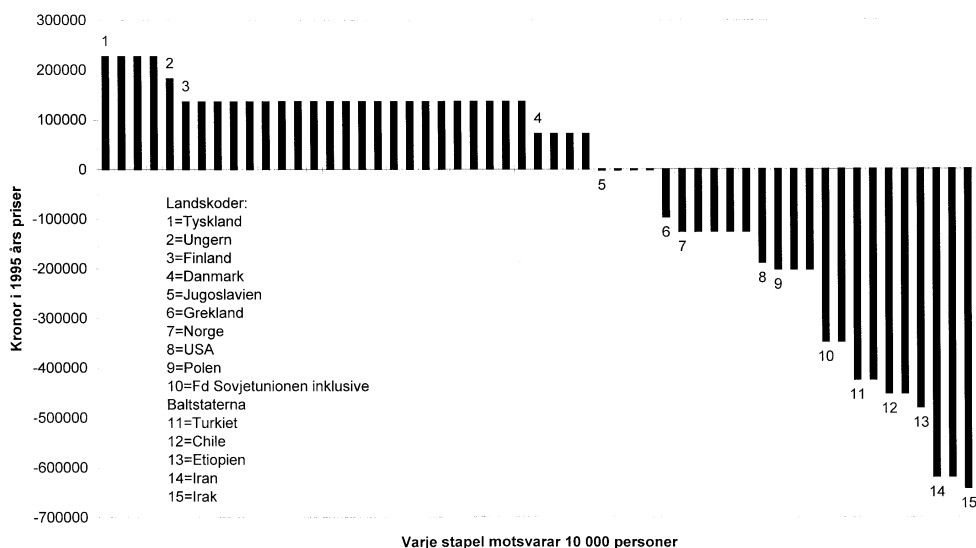
den nyanlände är i hög ålder, saknar egna pensionsrättigheter samt är i stort behov av sjukvård och omsorg. Med hjälp av vårt material har vi studerat hur verkan på offentliga budgetar varierar med invandrens vistelsetid och ursprung.

Det finns en omfattande empirisk forskningslitteratur om invandrare på arbetsmarknaden enligt vilken en stor roll spelas av hur länge man varit i det nya landet. (För översikter se t ex Borjas [1994] eller Ekberg & Gustafsson [1995]). Omställningar i samband med flyttningen gör att den nyanlände invandraren ofta har en lägre inkomst än en infödd person med liknande ålder och utbildning. Med ökad tid i det nya landet följer som regel att personen lär mer om hur olika arbetsuppgifter kan genomföras. Ju längre tid man tillbringat i ett nytt land, desto längre tid har man haft för att söka arbete och att någon-

sin ha fått ett arbetserbjudande. Personens förmåga att behärska majoritetens språk växer i regel med tiden i det nya landet.

I våra data kan vi följa grupper av personer som anlände under ett givet år och se hur verkan på den offentliga sektorns budget varierar med vistelsetiden. *Figur 4* visar effekter åren 1983 till 1992 för dem som anlände åren 1970, 1975, 1980, 1985 och 1990. Sambandet mellan vistelsetid och påverkan är mycket tydligt. Under en första period i landet är påverkan negativ för den offentliga sektorn. T ex uppgick den negativa påverkan enligt våra beräkningar för den genomsnittlige invandraren som anlant 1985 till ca 20 000 kronor två år efter ankomsten. Med fler år i det nya landet, desto fördelaktigare utbyte för den offentliga sektorns budget. Efter sex år av negativ påverkan gav 1980 års invandrare en positivt påverkan. För såväl 1975 som

Figur 5 Påverkan på offentlig sektorns budgetrestriktion åren 1983 – 1992 per person efter födelseland. Belopp i 1995 års priser.

1970 års invandrare var den genomsnittliga påverkan på den offentliga sektorns budget efter 15 års vistelse ca 27 000 respektive 28 000 kronor. När 1970 års invandrare varit i Sverige under två decennier hade deras årliga påverkan på den offentliga sektorns budget vuxit till att bli så stor som ca 50 000 kronor. Ett viktigt skäl till det starka sambandet mellan vistelsetid och påverkan är att med fler år i det nya landet ökar andelen som arbetar heltid. Därigenom förbättras som regel även den ekonomiska levnadsstandarden för invandraren med ökad vistelsetid. *Figur 4* visar också att det förändrade arbetsmarknadsläget har haft stor betydelse för räkenskapernas resultat. Alla kurvor kulminerar för år 1990, och går därefter kraftigt ned.

Ursprungsdimensionen

I invandringpolitiken görs fundamental skillnad mellan personer av olika ursprung. Sedan flera decennier har medborgare i andra nordiska länder rättighet att bosätta sig i Sverige utan tillstånd. Med-

borgare i andra länder däremot måste ha tillstånd. För några decennier sedan gavs många arbetstillstånd, ofta till personer från södra Europa. Sedan mitten av 70-talet ges de flesta tillstånden av flyktingskäl, flyktingliknande skäl eller till personer med anknytning till tidigare invandrad person. Många sådana personer har sitt ursprung i länder utanför Europa, länder som har en avsevärt lägre nationalinkomst än Sverige.

Figur 5 redovisar verkan på den offentliga sektorns budgetrestriktion för 15 stora ursprungsländer med hjälp av staplar vars höjd anger saldo per person och stapelns bredd av antal personer.² Störst positiva tillskott per person har kommit från personer med ursprung i Tyskland, Finland och Ungern. Flertalet personer av sådana ursprung har varit länge i Sverige. Med sin antalsmässiga dominans är invandrarna

² Figuren visar inte påverkan av den stora invandringen från Bosnien eftersom denna ägde rum främst efter vår observationsperiods slut.

från Finland särskilt intressanta. Enligt våra beräkningar påverkade sådana personer den svenska offentliga sektorns budget positivt med 64 miljarder kronor vilket är 30 miljarder kronor mer än om dessa personer varit svenskfödda. Resultaten för invandrare från Ungern är intressant eftersom de flesta av dem kom hit som politiska flyktingar efter invasionen av deras hemland år 1956. Här finns alltså ett exempel på att flyktingmottagande på lång sikt kan vara finansiellt fördelaktigt för det nya landets invånare.³

Den andra extremen i *Figur 5* utgörs av avlägsna ursprungsländer. Många av invandrarna från dessa länder är relativt nyanlända och har beviljats tillstånd som flykting eller av flyktingliknande skäl eller på grund av anknytning till tidigare invandrare. Enligt våra beräkningar uppgick den negativa påverkan av invandringen från Iran på den offentliga sektorns budget under perioden 1983 – 1992 till 12 miljarder kronor. Motsvarande tal för invandringen från Turkiet skattades till 6 miljarder kronor och lika stor var den negativa påverkan av invandringen från Chile.⁴

Eftersom många av invandringsströmmarna som enligt våra beräkningar har belastat den offentliga sektorns budget härstammar från icke högindustrialiserade länder kan det vara intressant att jämföra sådan invandrings budgetbelastning med storleken av Sveriges utvecklingsbistånd under samma period. Då framgår att budgetbelastningen av utvecklingsbiståndet var klart större (128 miljarder kronor), men inte väsensskild från hur mycket invandringen från utomeuropeiska icke högindustrialiserade länder enligt våra skattningar om 49 miljarder kronor eller 76 miljarder jämfört med om det varit svenskfödda personer. Talen för hur de största invandrarströmmarna från enstaka länder har belastat den offentliga budgeten är ganska lika det bistånd som under samma period gavs till Sveriges största bilaterala biståndsmottagare, Tanzania (8 miljarder). Som regel har dock det svenska bilaterala

biståndet riktats till andra länder än dem från vilka kommit invandringsströmmar som belastar den offentliga sektorns budget.

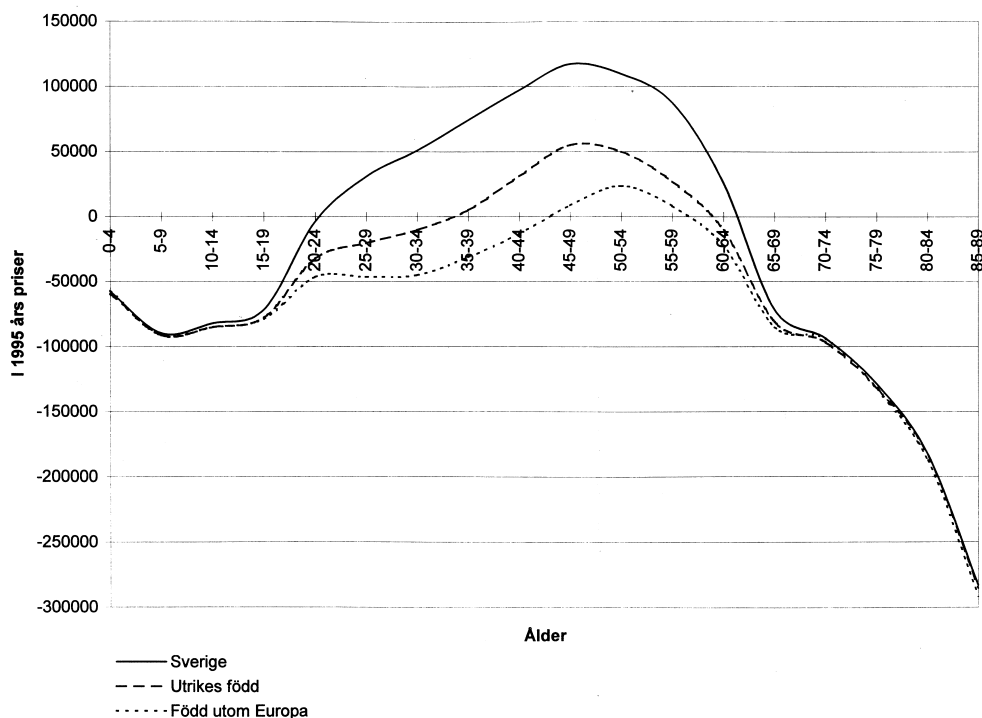
Med tanke på de stora ansträngningar som gjorts under vår observationsperiod i form av flyktingmottagande, svenskundervisning och arbetsmarknadspolitiska åtgärder riktade till utomeuropeiska invandrare ligger det nära till hands att se resultaten av våra beräkningar som ett underkännande av åtgärdernas ändamålsenlighet. Genomförda åtgärder kan även ifrågasättas eftersom utomeuropeiska invandrare har kommit att ha en ekonomisk levnadsnivå som klart understiger ursprungsbefolkningens.⁵ Men ovanstående beräkningsresultat är inte tillräckligt som en utvärdering av invandrapolitiken. För att rättvisande uttala sig om invandrapolitikens effekter skall jämförelsen göras gentemot en tänkt situation då inga (eller andra) åtgärder vidtagits.

³ Ytterligare analyser krävs för att få en fullgod bild av skälen till att beloppen varierar med ursprungsland. Här kan nämnas att de negativa beloppen för personer från f.d. Sovjetunionen (inkl de baltiska staterna) bör sättas i samband med att en stor andel av dessa nått upp till en relativt hög ålder under observationsperioden. De förhållandevis stora tillskotten per person från personer födda i Tyskland, Finland och Ungern beror främst på kategoriernas ålderssammansättning. Personer i yrkesaktiv ålder från dessa länder har nämligen förvärvsinkomster ungefär lika höga som bland svenskfödda personer, se Jansson [1996].

⁴ Viktig bakgrund till de stora negativa beloppen för personer från Chile, Turkiet och Iran är synnerligen låga förvärvsinkomster för personer i yrkesaktiva åldrar, se Jansson [1996].

⁵ Text visas i Gustafsson [1992] att medan 7,7 procent av personer födda i Sverige föll under fattigdomsstrecket 1993 – 1994 var motsvarande andel 29,2 procent bland dem med ursprung i icke högindustrialiserade länder utanför Europa.

Figur 6 Påverkan på offentlig sektors budgetrestriktion efter ålder och födelseland år 1992. Belopp i 1995 års priser.

Framåtblickande bedömning

Våra kalkyler ger en beskrivning av den historiska utvecklingen. Sådana efterkalkyler är en viktigt bakgrund för bedömning av budgetpåverkan av framtida invandring. I en nyligen publicerad uppsats har Storesletten [1996A] redovisat resultat av framåtblickande kalkyler avseende hur den offentliga sektorns budgetsaldo påverkas av invandring till Sverige. Enligt hans basfall är nettovinsten för den offentliga sektorn beräknad som nuvärdet av framtida betalningsströmmar från personen betydande. Det handlar om över 500 000 kronor för en person som invandrar i åldersintervallet 16–34 år. Hur kommer det sig att hans kalkyler ger en så annorlunda framtidsbild än vad vi redovisat för förfluten tid?

En viktig utgångspunkt för Storesletten's kalkyler är att personer i olika åldrar påverkar budgetsaldot olika. Den övre kurvan i *Figur 6* visar hur sådant samband kan observeras i våra data för den svenskfödda befolkningen år 1992. En framåtblickande kalkyl söker fånga verkan över livscykeln genom att diskontera framtida betalningsströmmar under valda antaganden om diskonteringsränta och om hur profilen förändras över tiden. Låt oss göra det förenklande antagandet att diskonteringsräntan överensstämmer med hur profilen förändras över tiden. Därigenom blir vår kalkyl en enkel summering av betalningsströmmar under resten av personens förväntade livstid.

Utgå från följande antaganden: En person anländer till Sverige vid 25 års ålder och lever till 77,5 års ålder, vilket är lika

med den förväntade livslängden för den svenska befolkningen. Transaktioner med den offentliga sektorn antas kunna beskrivas med kurvan för den svenskfödda befolkningen. Då är det totala tillskottet till den offentliga sektorns budget av att en sådan person invandrar ca 300 000 kronor. På ett pedagogiskt sätt lyfter kalkylmetoden fram den roll personens ålder spelar för utfallet. Om en individ i stället anländer vid 66 års ålder (och allt annat varit lika) är nämligen den negativa verkan på den svenska offentliga sektorns budgetrestriktion 300 000 kronor.

Ett kritiskt antagande för ovanstående kalkyl är att givet personens ålder är verkan på den offentliga budgetrestriktionen samma för invandrare som för infödda.⁶ Det är allmänt känt att under senare år har många invandrare lyckats dåligt på den svenska arbetsmarknaden. Därför kan på goda grunder förmodas att givet personens ålder är utbytet med offentlig sektor mindre fördelaktigt vad gäller en genomsnittlig invandrare än för en genomsnittlig infödd person. Våra data bekräftar detta, se *Figur 6*. Görs ovanstående kalkyl för en person som anländer vid 25 års ålder, men med förutsättningen att transaktionerna med offentlig sektor följer det observerade sambandet för utrikes födda, blir resultatet en negativ påverkan om 180 000 kronor.

Åren före inbördeskriget i Jugoslavien artikulerades det största invandringstrycket mot Sverige av medborgare i länder utanför Europa som inte nått en hög ekonomisk utvecklingsnivå. Därför borde det vara av särskilt intresse med framåtblickande kalkyler för sådana invandrare. Vi har i *Figur 6* lagt in även en kurva som visar det år 1992 observerade sambandet mellan ålder och transaktioner med offentlig sektor för invandrare från icke högin-dustrialiserade utomeuropeiska länder. Av denna framgår att för nästan alla åldrar är verkan på den offentliga sektorns budget negativ. Utgår man från denna profil blir den negativa verkan på offentlig sektor av en person som invandrar vid 25 års ålder

och som lever i Sverige till 77,5 års ålder 493 000 kronor. Det verkar rimligt att förmoda att denna typ av överväganden lett till att utlänningslagen ändrats från januari 1997, så att de som (kan bedömas) ha svagast skyddsbehov och vissa anhöriga inte längre skall få uppehållstillstånd.⁷

Våra räkneexempel illustrerar alltså att resultaten av framåtblickande kalkyler påverkas starkt av om man utgår från den åldersprofil som observerats för infödda personer eller den som observerats för invandrare.

Avslutande synpunkter

Det är en angelägen uppgift att med omsorg föra räkenskaper över hur invandrare har påverkat den offentliga sektorns budget eftersom sådan information tillmäts vikt i det offentliga samtalet. Samtidigt måste svårigheterna med denna typ av övningar betonas. Om räkenskaperna skall täcka in de största delarna av den offentliga sektorns budget kan resultaten av begreppsmässiga skäl och av dataskäl inte bli exakta. Inte desto mindre kan kalkyler gjorda på samma sätt men för olika år ge god bild av åt vilket håll påverkan har utvecklats över tiden. Och kalkyler gjorda för olika befolkningsgrupper möjliggör jämförelser dem emellan. Resultat från redovisningar utifrån historiskt material underlättar bedömningar av den framtida utvecklingen.

Många personer som korsar en landsgräns för varaktig bosättning har nyligen avslutat sin yrkesutbildning och har förmåga att förvärvsarbeta under många kommande år. Realiseras möjligheterna kan det nya landets ursprungsbefolkning

⁶ I Storesletten [1996A] används olika profiler för invandrare och infödda. Olika förutsättningar för hans beräkningar diskuteras i en replikskiftning, se Gräslund [1996], Wall [1996] och Storesletten [1996B].

⁷ Se även Regeringens proposition 1996/97:25 s 281–283.

dra finansiella fördelar härav genom att invandraren betalar skatter samtidigt som denne gör små anspråk på transfereringar och offentlig konsumtion. Det finns alltså en stor potential för att invandrare genom den offentliga sektorns budget kommer att berika det nya landets ursprungliga invånare. Ovanstående beskrivning har tidigare varit tillämpbar på invandringen till Sverige. Men resultaten av de räkenskapsövningar för 80-talet och början av 90-talet som här redovisats visar en annan bild. Bakgrunden härtill är att invandrarnas situation på arbetsmarknaden har drastiskt försämrats.

Våra beräkningar utifrån mikrodata har visat på starka samband mellan hur länge personen varit i Sverige och påverkan på den offentliga sektorns budget. De har också visat på stora skillnader mellan invandrare från olika länder. T ex har invandringen från Finland haft en stor positiv påverkan på den offentliga sektorns budgetrestriktion. Resultat för invandringen från Ungern visar att invandring av flyktingar kan vara budgetmässigt fördelaktig för den svenska ursprungsbefolkningen. Även om en del av skillnaderna i påverkan mellan invandrare från olika länder kan hänföras till hur länge man varit här återstår väsentliga differenser. Trots att utforskning av skälen härtill återstår verkar det klart att ett viktigt sådant är hur personerna lyckats i det svenska arbetslivet.

Det kraftigt försämrade utbytet av invandrare för den offentliga sektorn sammanfaller med det kraftigt försämrade arbetsmarknadsläget och kan hänföras till invandring från avlägsna länder som har en låg eller medelhög utvecklingsnivå. Flertalet sådana invandrare har fått tillstånd att bosätta sig här på grund av flyktingskap eller av liknande skäl eller på grund av att de är anhöriga till tidigare invandrade personer. Enligt våra beräkningar har sådan invandring påverkat den offentliga sektorns budget med belopp som för perioden 1983 – 92 understeg,

men inte var väsensskilt från, hur mycket Sverige gav i utvecklingsbistånd under samma period. Till bedömning av situationen hör att invandrare från utomeuropeiska länder med låg eller medelhög utvecklingsnivå har det väsentligt sämre ställt här än de svenskfödda och invandrare från närmare belägna länder.

Referenser

- Blau, F, [1984] "The Use of Transfer Payments by Immigrants", *Industrial and Labor Relations Review*, vol 37, s 222–239.
- Borjas, G, [1994] "The Economics of Immigration", *Journal of Economic Literature*, vol 32, s 1667–1717.
- Ekberg, J, [1983] *Inkomsteffekter av invandring*, Växjö: Acta Wexionensia.
- Ekberg, J & Gustafsson, B, [1995] *Invandrare på arbetsmarknaden*, Studieförbundet Näringsliv och Samhälle, Stockholm.
- Ekberg, J & Andersson, L, [1995] *Invandring, sysselsättning och ekonomiska effekter*, Rapport till expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, Finansdepartementet, Stockholm (Ds 1995:68).
- Gräslund, P, [1996], "Ovetenskapligt och tendentiöst. Kommentarer till Storesletten", *Ekonomisk Debatt*, årg 24, 502–504.
- Gustafsson, B, [1990] "Public Sector Transfers and Income Taxes among Immigrants and Natives in Sweden", *International Migration*, vol 28, 181–199.
- Gustafsson, B, [1991] "Invandrarnas försörjning", uppsats, i Statens invandrarverk *Mångfald och ursprung* (under utgivning).
- Jansson, K, [1996] *Invandrarnas inkomster 1994*, Statistiska Centralbyrån Rapport 1996:1.
- Larsson, T, [1995] "Individualiserad offentlig konsumtion", Kommenterat tabellmaterial, Göteborgs universitet.
- Mueller, T & Espenshade, T, [1985] *The Fourth Wave*, The Urban Institute Press, Washington D C..
- Regeringens proposition [1996/97:25], *Svensk migrationspolitik i globalt perspektiv*.
- Riksrevisionsverket [1993] *Statens Finanser 1993*, Stockholm.
- S O U 1996:55, *Sverige framtiden och mångfalden*, Slutbetänkande från invandrapolitiska kommittén.

- Simon, J, [1984] "Immigrants, Taxes, and Welfare in the United States", *Population and Development Review*, vol 10, s 55–69.
- Simon, J, [1994] "On the Economic Consequences of Migration: Lessons for Immigration Policies" i Giersch, H, (red) *Economic Aspects of International Migration*, Springer, Berlin, Heidelberg, New York, Tokyo.
- Storesletten, K, [1996A], "Skattemässiga följder av invandringen till Sverige", *Ekonomisk Debatt*, årg 24, s 253–265.
- Storesletten, K, [1996B], "Svar till Vall och Gräslund", *Ekonomisk Debatt*, årg 24, s 508–509.
- Wall, R, [1996], "Om osäkerheten kring nettoskatteintäkter av immigration", *Ekonomisk Debatt*, årg 24, s 505–507.
- Straubhaar, T & Weber, R, [1994] "On the Economics of Immigration: Some Empirical Evidence for Switzerland, *International Review of Applied Economics*, vol 8, 107–129.
- Vogel, D, [1996] *Zuwanderung und Sozialstaat. Fiskalische Effekte der Zuwanderung – ihre Messung und Interpretation*, Peter Lang, Frankfurt am Main.
- Wadensjö, E, [1973] *Invandrare och samhälls-ekonomi*, Studentlitteratur, Lund.